

פרשת שמות – רביעי

ג (א) וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתֶנּוּ בְּהֵן מִדִּין וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחֵר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הָר הָאֱלֹהִים חֹרֶבָה:

רש"י א אחר המדבר: להתרחק מן הגזל שלא ירעו בשדות אחרים: אל הר האלהים: על שם העתיד:

ב (ב) וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְהוָה אֵלָיו בְּלֶבֶת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וַהֲנֶה הַסֵּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינֶנּוּ אֵכָל:

רש"י א בלפת אש: בשלהבת אש ולבו של אש כמו לב השמים. בלב האלה. ואל תתמה על התי"ו שיש לנו פיוצא בו. מה אמולה לבתך: מתוך הסנה: ולא אילן אחר משום עמו אנכי בצרה: אכל: נאכל כמו לא עבד בה. אשר לקח משם:

ג (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמְּרָאָה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסֵּנֶה:

רש"י א אסרה נא: אסורה מכאן להתקרב שם:

ד (ד) וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֹאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנְנִי:

ה (ה) וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הָלֵם שֶׁל־נְעֻלֶיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת־קֹדֶשׁ הוּא:

רש"י א של: שלוף והוצא. כמו ונשל הברזל. כי ישל זיתך: אדמת קודש הוא: המקום:

ו (ו) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהִבֵּיט אֶל־הָאֱלֹהִים:

ז (ז) וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאָה רְאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו כִּי יַדְעֹתִי אֶת־מַכְאֲבֵיו:

רש"י א כי ידעתי את מכאביו: כמו וידע אלהים כלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאביו ולא העלמתי עיני ולאטום את אזני מצעקתם:

ח (ח) וַאֲרֹר לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחֹבָה אֶל־אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל־מָקוֹם הַכִּנְעֻנִי וְהַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲתִי וְהַיְבוֹסִי:

ט (ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם־רְאִיתִי אֶת־הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם:

י (י) וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

רש"י א ועתה לכה ואשלחך אל פרעה: וא"ת מה תועיל והוצא את עמי יועילו דבריה ותוציאם משם:

יא (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

רש"י א מי אנכי: מה אני חשוב לדבר את בני ישראל: ואף אם חשוב אני להם נס ואוציאם ממצרים:

יב (יב) וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל־הָהָר הַזֶּה:

רש"י א ויאמר כי אהיה עמך: השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה לא שלך היא כי אם משלי כי אהיה עמך וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך ותצליח בשליחותי וכדאי אני להציל באשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל כף תלך בשליחותי ואינך נזוק. וששאלת מה זכות יש לישראל שייצאו ממצרים דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלשה חדשים שייצאו ממצרים. ד"א כי אהיה עמך וזה שתצליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת ל' זה מצינו וזה לך האות אכול השנה ספית וגו' מפלת סנחריב תהיה לך לאות על הבטחה אחרת שארצכם תריבה מפרות ואני אברך הספיחים:

יג (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמַרְוּלִי מַה־שְּׁמוֹ מָה אָמַר אֱלֹהִים:

יד (יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

רש"י א אהיה אשר אהיה: אהיה עמם בשעבוד שאר מלכיות. אמר לפניו רבש"ע מה אני מזכיר להם צרה אחרת דים בצרה זו אמר לו יפה אמרת כה תאמר וגו' (שמות רבה). (לא שהשכיל, חלילה, משה ביותר, אלא שלא הבין את דברי השם יתברך, כי לא מחשבתו מחשבת השם יתברך, שמאז כך היתה דעתו באמרו יתברך: "אהיה אשר אהיה", למשה לבדו הגיד, ולא שיגיד לישראל, וזהו: יפה אמרת, שגם דעתי מתחילה כך היתה, שלא תגיד לבני ישראל כדברים האלה, אלא: "כה תאמר לבני ישראל" אהיה פעם אחת, וכן משמע במסכת ברכות, ודוק).

טו (טו) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

רש"י א זה שמי לעלם: חסר וי"ו לומר העלימהו שלא יקרא ככתבו: וזה זכרי: למדו היאך נקרא וכן דוד הוא אומר ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור:

א וּמֹשֶׁה, הָיָה רֹעִי יֵת עֲנָא דִּיתְרוֹ חֲמוּהִי רַבָּא דְּמִדִּין; וְדִבֵּר יֵת עֲנָא לְאַתֵּר שְׁפֹר רַעִיָא לְמִדְבָּרָא, וְאַתָּא לְטוֹרָא דְּאַתְגְּלִי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי לְחֹרֶב.

ב וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְהוָה אֵלָיו בְּלֶבֶת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וַהֲנֶה הַסֵּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינֶנּוּ אֵכָל:

ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֶה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמְּרָאָה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר הַסֵּנֶה:

ד וַיֵּרָא יְהוָה כִּי סָר לְרֹאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנְנִי:

ה וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הָלֵם שֶׁל־נְעֻלֶיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת־קֹדֶשׁ הוּא:

ו וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהִבֵּיט אֶל־הָאֱלֹהִים:

ז וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאָה רְאִיתִי אֶת־עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שְׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו כִּי יַדְעֹתִי אֶת־מַכְאֲבֵיו:

ח וַאֲרֹר לְהַצִּילוֹ | מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחֹבָה אֶל־אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל־מָקוֹם הַכִּנְעֻנִי וְהַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲתִי וְהַיְבוֹסִי:

ט וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וְגַם־רְאִיתִי אֶת־הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם:

י וְעַתָּה לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל־פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

יא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

יב וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל־הָהָר הַזֶּה:

יג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

יד וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶהְיֶה, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן.

טו וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.

טז וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֵלַי מֹשֶׁה בְּהִתְאָמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְהִשְׁמִי לַעֲלֹם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר:

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; וַיֹּאמֶר, כִּדְנֹן תִּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֱלֹהֵי דְאַבְהֶתְכֹן אֱלֹהֵי דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵי דְיִצְחָק וְאֱלֹהֵי דְיַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי לְוַתְּכֹן; דִּין שְׁמִי לַעֲלֹם, וְדִין דְּכִנְי לְכָל דָּר וָדָר.